

Vykypěl, Bohumil

[Irwin, Mark. Loanwords in Japanese]

Linguistica Brunensia. 2013, vol. 61, iss. 1-2, pp. 271-272

ISBN 978-80-210-6254-2

ISSN 1803-7410 (print); ISSN 2336-4440 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/127184>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

zhuangštinou, thajštinou a jazykem tsat (v čínštině *huihui* 回辉). Jazyky li a tsat se přitom mluví na ostrově Hainan, thajštinou, zhuangštinou a z části i jazykem li na pevnině.

Struktuře slov jazyka amis se pak věnuje specialista na austronéské jazyky Taiwanu Zeng Siqi ve studii z roku 2002 *An Analysis of Basic Affixes and Their Compound Structures in Amis* (730–750). Jeho článek má spíše deskriptivní povahu.

Na pevninu se vrací *austrasijský filolog* Zhou Zhizhi ve studii z roku 1988 *The Tentative Origin of Tones in Xiyun Speech of Wa Language* (751–761). Dialekt xiyun patří v rámci jazyků austrasijských jazyků wa (300.000 mluvčích) do podskupiny ava/awa a hovoří jím 473 obyvatel Lancangské autonomní prefektury etnické skupiny Lahu na západě provincie Yunnan. Článek uvádí fonetickou charakteristiku dialektu, příklady odlišnosti jednoho subdialektu a charakteristiku některých tónů.

Na závěr jsou dvě spíše obecnější stati, jednak *The Theory and Types of Phonetic Evolution* (762–792), kterou napsal Qu Aitang v roce 2004. Poslední je *On Language Contact in Ethnic Interaction* (793–839) z roku 2000, který napsal specialista na tajské jazyky a dialekty Luo Meizhen. Knihu uzavírá Appendix (840–846) a Postscript (847–848). Vzhledem k různorodému obsahu, rostoucímu významu jazykovědy v Číně a výjimečným osobnostem autorů nezbyvá než knihu vřele doporučit každému, kdo jen trochu vládne čínsky a má zájem o problematiku. Pro sinotibetanisty kniha patří do kategorie povinné četby a shromážděný jazykový materiál má velkou hodnotu pro budoucí širší komparatistiku. Její boom lze očekávat v příštích dekádách přímo úměrně s rostoucím počtem kvalitních a detailních publikací o jednotlivých jazycích. Pořadové číslo 1 recenzovaného svazku naznačuje, že kvalitních prací vzniklo v Číně bezesporu více a po edičním počítačovém zpracování a autorizaci budou publikovány v dalších svazcích série, které stojí za to dychtivě očekávat.

Příspěvek vznikl s podporou Grantové agentury ČR v rámci projektu GAP406/12/0655 a díky grantu MUNI/21/SRB/2012.

Michal Schwarz
<schwarz@phil.muni.cz>

Mark Irwin: Loanwords in Japanese. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins 2011. (Studies in Language Companion Series, 125.) XIX + 276 s. ISBN 978–90–272–0592–6. 95 euro

Recenzent se nejdřív omlouvá japanistům, že jsa nepajanistou píše zprávu o japanistické knize, ale budiž to zdůvodněno jednak tím, že vyšla v obecnějazykovědné řadě, jednak také tím, že fonologická adaptace přejetí do japonštiny představuje i historicky důležité téma v teorii fonologie: také na základě Polivanovových příspěvků o fonologické adaptaci výpůjček v japonštině formuloval Trubeckoj svůj fenomenologický pojem fonologického síta. A tak byl recenzent zvědav, co se v Irwinově komplexním pojednání doví.

Obsah knihy je následující. V první, úvodní kapitole se nejdřív krátce obecně píše o lexikálním přejímání vůbec a v japonštině zvláště, pak se konkrétně vypočítávají vrstvy japonské slovní zásoby (domácí, mimetická či onomatopoická, sinojaponská, cizí čili výpůjčková a konečně hybridní, vykazující rysy vrstev ostatních), pojednává se o proporcích jednotlivých vrstev a uzavírá se výhledem k organizaci knihy samotné (s. 1–22). Druhá kapitola popisuje historii slov z vrstvy cizích slov, tzn. přejetí od 16. století zejména z evropských jazyků; toto přejímání mělo několik fází: nejdříve od poloviny 16. do poloviny 17. století „iberskou“, tj. přejímání z portugalštiny a španělštiny, pak holandskou od poloviny 17. do poloviny 19. století a nakonec šíře evropskou, tj. přejímání i z ostatních evropských jazyků, zvláště angličtiny, francouzštiny, němčiny a také ruštiny; nakonec se pojednává i o novodobých výpůjčkách z východoasijských jazyků a o výpůjčkách propriálních (s. 23–69). Třetí kapitola má za téma fonologii nových výpůjček: nejdřív se představují dva alter-

nativní fonologické systémy japonštiny – repertoárově chudší konzervativní systém a systém repertoárově bohatší inovativní, v posledních padesáti letech masivnějším přejímáním vzniklý – a pak se podrobně popisují jednotlivé způsoby fonologické adaptace výpůjček – substituce, vkládání a vypuštění fonémů, adaptace suprasegmentálních rysů a vynechávání mór (s. 71–136). Po jádrové třetí kapitole přichází kratší kapitola čtvrtá, zabývající se morfonologickými, morfologickými a sémantickými aspekty adaptace výpůjček (s. 137–157). V páté kapitole se pak pojednává o psaní výpůjček, v japonštině odlišném od ostatních slov (s. 159–191). A kniha se uzavírá zajímavou kapitolou o postojích mluvčích japonštiny k výpůjčkám (s. 193–206).

Ač – jak řečeno – práce vyšla v obecně zaměřené řadě, není nasměrována přímo obecnějazykovědně, ale – jak to ostatně deklaruje i sám autor (s. 71) – přináší podrobnou deskripci daného tématu. Nakolik je tato deskripce zdařilá konkrétně japanisticky, musí přirozeně posoudit specialisté. Z obecného hlediska je třeba vyzdvihnout, že kniha je přehledně členěna a srozumitelně napsána (což není samozřejmost), pochválit, že poskytuje dobře předpřipravený a zajímavý materiál k začlenění do obecnělingvistických úvah o adaptaci přejetí, a doporučit ji obecnělingvistickému publiku k četbě.

Bohumil Vykypěl
<vykypel@iach.cz>

John E. Joseph: Saussure. Oxford: Oxford University Press 2012. XII + 780 s. ISBN 978–0–19–969565–2. 30 liber

S Ferdinandem de Saussurem je to, zdá se, podobné jako s Franzem Kafkou: Charles Bally a Albert Sechehaye i Max Brod by možná udělali lépe, kdyby jejich pozůstalost spálili; ušetřili bychom si tak trapností v podobě turistických suvenýrů s Kafkou a odkazů na Saussura u postmoderních filozofů. A možná bychom také ušetřili něco intelektuálních sil vložených do sáhodlouhých pojednání o tom, jak to či ono Saussure nebo Kafka vlastně mysleli. Ať tak nebo tak, máme teď před sebou další sáhodlouhé pojednání o Saussurovi, tentokrát od Johna E. Josepha, profesora lingvistiky na Edinburské univerzitě. Toto pojednání velmi obsáhle a v zásadě chronologicky pojednává o Saussurově životě a díle. První oddíl pojednává o sociálním, rodinném a lingvistickém kontextu, do něhož se Saussure narodil (*Part I: The world into which he was born*, s. 1–98). Nato se líčí Saussurova léta od narození až do jeho disertace (*Part II: Early years to the Mémoire*, s. 99–249) a pak od doktorátu po návrat do Ženevy (*Part III: Doctorate and Paris years*, s. 251–372). Poslední dvě části nakonec líčí Saussurovo ženevské období (*Part IV: Return to Geneva*, s. 373–529; *Part V: Final flourish*, s. 531–651); v zásadě zbytečná je přitom kapitola o recepci Saussura (s. 632–651): je jen náčrtová (chybí v ní např. – jak dnes bylo lze čekat – recepcce Saussura v pražské škole) a vůbec by bylo lépe toto téma pojednat monograficky. Pokus o vylíčení a analýzu toho, co a co všechno Joseph říká, by na tomto místě – jak každý uzná – byl mírně absurdní. Důležité je říci, že knihu saussurologům doporučujeme k laskavé pozornosti: žádný z nich se jí nemůže vyhnout (neměla by ho přitom odradit skutečnost, že autor, pracující v anglosaském kontextu, kde schopnost číst jinak než v angličtině je výjimečná, svou knihu zpublicističtěl tím, že všechny citáty z neanglicky psaných textů uvádí výhradně v anglickém překladu).

Bohumil Vykypěl
<vykypel@iach.cz>